

3. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 380 с.
4. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга- Прес, 2012. – 386 с.
5. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір. – 2008. – № 9. – С. 140–148.
6. Орлик О. В. Напрямки формування надійної системи економічної безпеки суб'єктів господарювання / О. В. Орлик // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та управління : міжнар. наук.-практ. конф., 16-17 січня 2014 р. : матеріали конф. – Дніпропетровськ : "ФОРМ Дробязко С.І.", 2014. – С. 306–309.
7. Мойсеєнко І. П. Механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства / І. П. Мойсеєнко, О. О. Шолок // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.02. – С. 141–146.
8. Клименко Т. В. Основні елементи механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / Т. В. Клименко // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 340–343.
9. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства: автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / К. С. Горячева ; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2006. – 17 с.
10. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга : Ника- Центр, 2004. – 784 с.

Шипуліна Ю. С.

доцент кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент

Ілляшенко Н. С.

доцент кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю Сумського державного університету, кандидат економічних наук доцент

ІННОВАЦІЙНА КУЛЬТУРА І ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Практика свідчить, що природним засобом адаптації сучасного підприємства до змін умов господарювання є інноваційна діяльність. Вона також є основою забезпечення його економічної безпеки. Одним з основних факторів активізації інноваційної діяльності підприємства є його інноваційна культура (ІК), яка розглядається як механізм соціокультурного регулювання інноваційної поведінки персоналу. З цього слідує, що ІК також є важливою складовою механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.

Проведений авторами аналіз літературних джерел свідчить про практичну відсутність досліджень у яких у явному вигляді досліджується взаємозв'язок між ІК і економічною безпекою підприємства. А це ускладнює визначення їх оптимального співвідношення з позицій створення сприятливих умов для інноваційної діяльності і забезпечення високого рівня економічної безпеки, з урахуванням наявних ресурсних обмежень. На його пошук і було спрямоване дане дослідження.

Інноваційна діяльність, для якої ІК формує сприятливе середовище, розширює адаптаційні можливості підприємства до змін ринкових умов, що безпосередньо впливає на його економічну безпеку. Проте інноваційна діяльність пов'язана зі значним ризиком, який має дуалістичну природу: він є стримуючим фактором, що містить загрозу фінансових та часових втрат, втрати ринкових позицій, іміджу і т.д., і одночасно, він надає шанс вирватися вперед, отримати переваги ринкового лідера тощо.

Високий рівень ІК сприяє зниженню інноваційних ризиків як суб'єктивних, пов'язаних з прийняттям управлінських рішень на етапах інноваційного процесу, так і об'єктивних, що спричинені факторами макро- і мікросередовища. Співвідношення оцінок рівня економічної безпеки (E) і рівня ризику (R) у діяльності підприємства у першому наближенні можна записати як

$$E = K \times \frac{1}{R}, \quad (1)$$

де K – коефіцієнт пропорційності.

Враховуючи викладене вище, можна записати, що рівень економічної безпеки підприємства прямо пропорційно залежить від рівня його ІК, а рівень ризику – обернено пропорційно. Тобто, підвищенням рівня ІК можна досягти зростання рівня економічної безпеки і зменшення ризику в діяльності підприємства.

Проте підвищення рівня ІК потребує певних витрат, які можуть перевищити можливі вигоди пов'язані зі зростанням рівня економічної безпеки. Постає задача знаходження оптимального рівня економічної безпеки підприємства як функції його ІК. Економіко-математичну модель для знаходження оптимального рівня ІК підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки при прийнятному рівні витрат сформуємо виходячи з наступних міркувань.

Функціональні залежності рівня економічної безпеки (E) і обсягу витрат (B) підприємства-інноватора від рівня його ІК (I) можна охарактеризувати рівняннями (2) і (3):

$$E = f_E(I), \quad (2)$$

$$B = f_B(I). \quad (3)$$

Враховуючи викладене, оптимальне значення IK можна знайти за допомогою наступної моделі:

$$\begin{cases} \frac{E}{B} \rightarrow \max, \\ B \leq B_{\max}, \\ E \geq E_{\min}, \\ 0 \leq I \leq I_{\max}, \end{cases} \quad (4)$$

де: B_{\max} – максимально допустимий обсяг витрат на розвиток ІК підприємства, грн.; E_{\min} – мінімально допустимий рівень економічної безпеки підприємства; I_{\max} – максимальна оцінка рівня ІК.

Авторами виконано конкретизацію формул 2- 3 та отримано аналітичні залежності, що дозволяють розрахувати оптимальне значення рівня ІК підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки при заданих обмеженнях (див. формули 4).

З метою перевірки їх адекватності виконано оптимізаційні розрахунки для ряду інжинірингових підприємств м. Суми [1].

Узагальнюючи отримані результати можна зробити такі висновки: показано, що економічна безпека підприємства є функцією його ІК, в свою чергу, рівень ІК залежить від витрат на її розвиток; розроблено економіко-математичну модель для визначення оптимального рівня ІК підприємства за критерієм "економічна безпека/витрати" при заданих обмеженнях: на фінансові витрати, на ризик (фолі 1-4); апробація моделі підтвердила доцільність її застосування для оптимізації рівня ІК підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки.

Отримані результати формують методичний інструментарій для управління розвитком ІК підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на накопичення статистичних даних які дозволять уточнити залежність економічної безпеки підприємства від рівня розвитку його ІК.

Список використаних джерел:

1. Шипуліна Ю.С. Оптимізація рівня інноваційної культури підприємства з позицій забезпечення його економічної безпеки / Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2015. - № 2. – С. 159-169.

Шкутяк З. Л.

студентка магістратури, гр. МГОА-16